

**PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W GMINIE CHODZIEŻ
NA LATA 2021 - 2030**

Wstęp

Celem Programu jest stworzenie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin z wykorzystaniem doświadczeń wynikających z poprzedniego programu. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, program obejmuje główne obszary życia osób niepełnosprawnych: rehabilitację zawodową, rehabilitację społeczną oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych. Należy jednak podkreślić, że działania na rzecz osób o ograniczonej sprawności nie mogą zawężyć się do świadczeń rehabilitacyjnych, opiekuńczych, leczniczych czy socjalnych. Winny także dążyć do stworzenia im warunków umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym. Do podejmowania takich działań zobowiązuje najwyższy rangą akt prawny w naszym kraju- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. Polska dąży do osiągnięcia europejskich standardów w zakresie wspierania i opieki nad osobami z niepełnosprawnością.

Realizacja polityki wobec osób z niepełnosprawnością spoczywa zarówno na organach i instytucjach państwa, ale także na lokalnych samorządach powiatowych i gminnych. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest formą usystematyzowania działań na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością, wskazaniem kierunków zgodnych ze standardami oraz z założeniami i celami przyjętymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Chodzież na lata 2020-2029.

Realizacja Programu pozwoli na osiągnięcie celu strategicznego jakim jest zapewnienie mieszkańcom gminy Chodzież dogodnych warunków życia i rozwoju oraz bezpieczeństwa socjalnego.

Rolą Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnych jest stworzenie warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

I PODSTAWY PRAWNE

U podstaw tworzenia Programu znajdują się zapisy aktów prawnych krajowych oraz Unijne regulacje

prawne:

1. Krajowe regulacje prawne, to w szczególności:

a) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która stoi w obronie praw i wolności osób niepełnosprawnych, określające zasady jakimi powinna kierować się władza ustawodawcza, wykonawcza i samorządy terytorialne działające na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,

b) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalona 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, która uznaje, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego, aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji,

c) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określająca szczegółowo zagadnienia związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,

d) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określająca instrumenty interwencji państwa na rynku pracy,

e) Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej określająca zasady i możliwości pomocy publicznej dla pracodawców, między innymi przy tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i refundacji wynagrodzeń,

f) Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r.

II DIAGNOZA

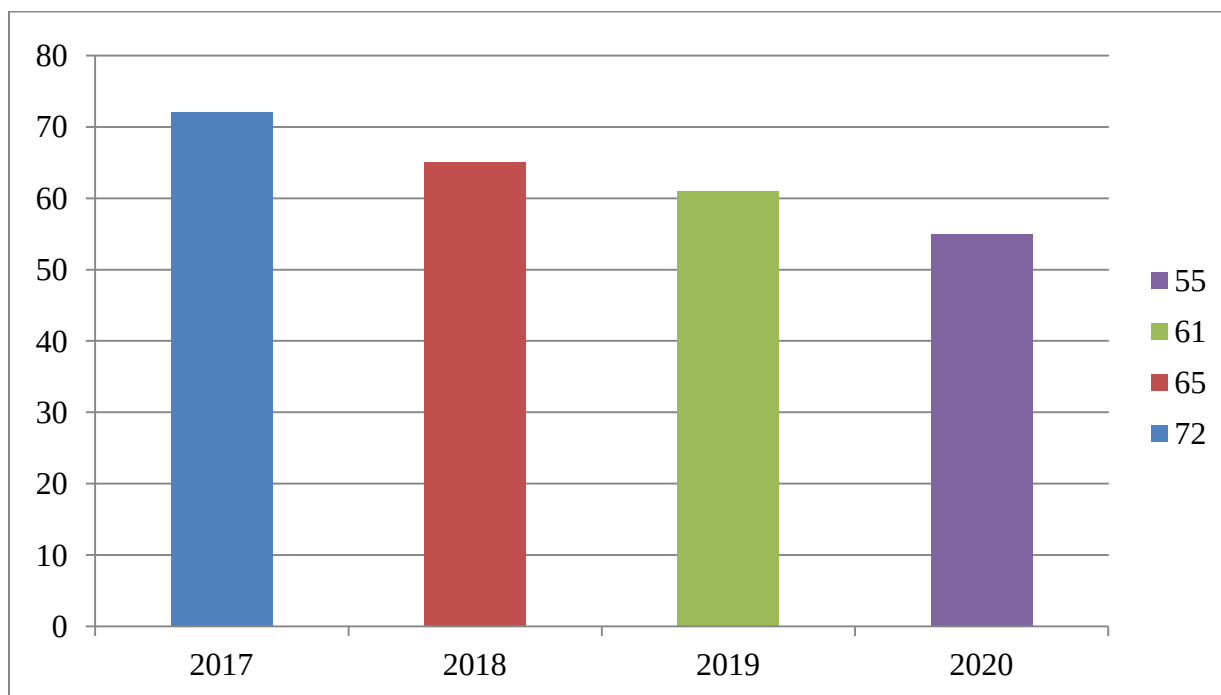
Dane wykorzystane do opracowania Programu zostały uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Ocena zasobów pomocy społecznej i sprawozdania oraz dane uzyskane z Gminy Chodzież, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych.

Trudno jest wskazać precyzyjną liczbę osób niepełnosprawnych zamieszkujących w gminie. Jedną z przyczyn jest brak jednego podmiotu orzekającego. Za osobę niepełnosprawną uznaje się osobę, która legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydanym przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Równoważnymi orzeczeniami są wydane przez ZUS orzeczenia o niezdolności do pracy, ważne orzeczenia o zaliczeniu do którejś z grup inwalidzkich oraz ważne orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane przez KRUS. Osoby posiadające którykolwiek z wymienionych dokumentów są niepełnosprawne w świetle prawa.

Z danych zgromadzonych przez Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, że w 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 55 rodzin. W roku 2019 liczba ta wynosiła 61, natomiast w roku 2018 – 65 a w 2017-72.

Przez ostatnie cztery lata zaobserwowano tendencję spadkową jednak nadal niepełnosprawność jako powód korzystania z pomocy społecznej utrzymuje się na wysokim poziomie i pozostaje jednym z głównych powodów udzielania wsparcia.

Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2020

Źródło: Sprawozdania MPiPS

Jednym ze świadczeń skierowanych do osób niepełnosprawnych jest zasiłek pielęgnacyjny. Świadczenie to przysługuje rodzicom dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, osobom o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobom z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności przed 16 rokiem życia lub 21 rokiem życia w trakcie trwania

nauki. Świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy skierowane są do osób opiekującymi się osobami niepełnosprawnymi /niezdolnymi do samodzielnej egzystencji/. W 2017 roku udzielono 988 świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka na łączną kwotę 151 164 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 801 na kwotę 126 323 zł, natomiast w 2019 roku przyznano 661 świadczeń na kwotę 125 326 zł. W porównaniu do 2017 roku liczba świadczeń zmalała o 33,9%, a kwota świadczeń o 17%.

Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	988	801	661
kwota świadczeń (zł)	151 164	126 323	125 326

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku wypłacono 1 226 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W porównaniu do roku 2018 liczba świadczeń uległa zwiększeniu o 24,3%. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 232 571 zł – w stosunku do 2017 roku zwiększyła się o 32,4%.

Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 027	1 113	1 226
kwota świadczeń (zł)	157 131	176 070	232 571

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku wypłacono 816 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 801, natomiast w 2017 roku – 840. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 154 634 zł – w stosunku do 2017 roku była wyższa o 16,8%.

Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	840	801	816
kwota świadczeń (zł)	128 520	126 606	154 634

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom niepełnosprawnym z terenu gminy Chodzież udzielone zostało wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2019 roku udzielono 15 zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności, w 2018 roku – 24, natomiast w 2017 roku – 9. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 8 957 zł – w stosunku do 2017 roku była ona wyższa o 34,3%.

Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	9	24	15
kwota świadczeń (zł)	3 079	9 706	8 957

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Dużym wsparciem na rzecz osób niepełnosprawnych są dostępne środki zewnętrzne, które mają realny wpływ na poprawę ich sytuacji, przykładem są projekty dotychczas realizowane przez GOPS.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w partnerstwie z Placówką Kształcenia Ustawicznego Euro Consulting w Pile zrealizował projekt „Aktywna integracja – twoja szansa” Projekt był realizowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2017-2019. Celem projektu była aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W ramach tego projektu zostały zorganizowane zajęcia mające na celu podniesienie kompetencji i umiejętności społecznych.

Kolejnym projektem realizowanym przez GOPS w latach 2018-2019 był projekt ”Chcę, więc mogę – wsparcie osób niesamodzielných i niepełnosprawnych z Gminy wiejskiej Chodzież”. Projekt realizowany był w partnerstwie z Fundacją - Ośrodek Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i Niesamodzielných w Plewiskach. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania – tą formą pomocy w 2018 r. objęto 23 osoby,

- usługi asystenckie świadczone w miejscu zamieszkania - pod opieką asystenta osoby niepełnosprawnej były 4 osoby,

- specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują usługi rehabilitacyjne świadczone w domu (17 osób) oraz wsparcie psychologa również w miejscu zamieszkania (7 osób),

- powstało centrum wsparcia opiekunów faktycznych dla 20 opiekunów osób niepełnosprawnych. W ramach tego zadania funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Zakupiono łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie, kule, laski i rotory rehabilitacyjne. Opiekunowie mieli obowiązek uczestnictwa w trzech szkoleniach:

- a) Metody pielęgnacyjne - opieka nad osobą niesamodzielną,

- b) Sposoby aktywizowania podopiecznych,

- c) Metody pracy z podopiecznym cierpiącym na deficyty pamięci.

III EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowym aktem prawnym regulującym kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty .

Dziecko niepełnosprawne, posiadające specjalne potrzeby edukacyjne ma prawo do:

- pobierania nauki we wszystkich typach szkół,
- dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do swoich możliwości psychofizycznych,
- pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W zależności od rodzaju oraz stopnia zaburzeń i odchyleń dzieciom i młodzieży organizuje się kształcenie i wychowanie, które stosownie do potrzeb umożliwia naukę w dostępnym dla nich zakresie, tj. usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidację i resocjalizację oraz zapewnienie specjalistycznej pomocy i opieki.

Kształcenie to jest prowadzone w szkołach ogólnodostępnych, szkołach lub oddziałach integracyjnych, szkołach lub oddziałach specjalnych oraz specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych. Zasady organizowania kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych tak jak i kwalifikacja do odpowiedniej formy kształcenia zostały szczegółowo określone przepisami prawa.

W gminie Chodzież funkcjonują cztery publiczne placówki oświatowe :

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Stróżewie,
- Szkoła Podstawowa w Strzelcach,
- Szkoła Podstawowa w Zacharzynie,
- Szkoła Podstawowa w Oleśnicy i jedna niepubliczna - Społeczna Szkoła Podstawowa „Dobra Szkoła” w Ratajach.

We wszystkich gminnych szkołach zatrudniony jest psycholog, pedagog i logopeda oraz nauczyciele, którzy posiadają kwalifikacje z zakresu oligofrenopedagogiki.

Gmina Chodzież w ramach organizacji dowozu uczniów niepełnosprawnych dowozi do szkoły dwoje dzieci, jedno dziecko ma refundowane koszty dojazdu komunikacją publiczną a pięcioro dzieci otrzymuje dofinansowanie dojazdu samochodem prywatnym.

IV ZDIAGNOZOWANE POTRZEBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

- lepszy, szybszy dostęp do rehabilitacji zdrowotnej,
- tworzenie dziennych form wsparcia do zidentyfikowanych potrzeb osób niepełnosprawnych
- zwiększenie kontaktów z osobami mającymi podobne problemy,
- potrzeba kontaktów społecznych, rodzinnych,
- potrzeba integracji ze środowiskiem,
- potrzeby w zakresie dostosowania miejsc użyteczności publicznej do ich możliwości psychomotorycznych.

V BARIERY W FUNKCJONOWANIU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wewnętrzne:

- strach o bezpieczeństwo własne spowodowane barkiem sprawności, niechęcią wyjścia z domu,
- brak motywacji do zmian,
- poczucie niezrozumienia, izolacji,
- trudna sytuacja ekonomiczna,
- brak pomysłów na ciekawe spędzanie czasu,
- ograniczenia psychofizyczne,

- bariery komunikacyjne- zaburzenia mowy, słuchu, wzroku.

Zewnętrzne:

- bariery architektoniczne w mieszkaniach i budynkach użyteczności publicznej,
- bariery transportowe.

VI ZASOBY GMINY CHODZIEŻ

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

- wsparcie finansowe dla osób z niepełnosprawnością i dla sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością,
- poradnictwo prawne,
- poradnictwo psychologiczne,
- wspieranie rodziny przez asystenta rodziny,
- poradnictwo i praca socjalna.

2. Placówki oświatowe.

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4. Organizacje pozarządowe.

5. Samochód do przewozu osób niepełnosprawnych.

6. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

VII

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Działania na rzecz wyrównywania szans oraz integracji osób niepełnosprawnych.

Cel ten wpisuje się w cel operacyjny działań na rzecz osób niepełnosprawnych zawarty w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Chodzież na lata 2020-2029,tj.

Mobilizacja społeczna osób niepełnosprawnych oraz poprawa ich jakości życia.

CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA:

Cel 1. Dostosowanie środowiska fizycznego i tworzenie infrastruktury odpowiadającej na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Działania

- Przestrzeganie przepisów ustawy Prawo budowlane w zakresie likwidacji barier architektonicznych przy nowo powstałych i remontowanych i modernizowanych obiektach.
- Sukcesywna likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i placówkach oświatowych w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnością poruszania się i komunikowania.
- Zabezpieczenie dowozu do placówek oświatowych dzieciom z orzeczoną niepełnosprawnością poprzez nieodpłatny transport samochodem dostosowanym do przewozu osób z niepełnosprawnością oraz finansowanie kosztów dojazdów.

Cel 2. Tworzenie warunków sprzyjających edukacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży.

Działania

- Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych.
- Zapewnienie nauki i rehabilitacji dla uczniów ze specjalnymi wymogami edukacyjnymi.
- Zatrudnianie i ciągły rozwój specjalistycznej kadry świadczącej usługi na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.

Cel 3. Poszerzanie oferty i zwiększenie dostępu do usług.

Działania

- Zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do świadczeń usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych a także wsparcia w formie asystenta osoby niepełnosprawnej.
- Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do wsparcia dostosowanego do potrzeb wynikających z niepełnosprawności.
- Stworzenie i rozwój oferty dla opiekunów osób niepełnosprawnych.
- Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.
- Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Cel 4. Wspieranie organizacji pozarządowych i osób działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Działania

- Wspieranie rehabilitacji zawodowej, społecznej i zdrowotnej osób z orzeczoną niepełnosprawnością poprzez inicjowanie, organizowanie i zawieranie partnerstw w działaniach na rzecz tych osób.
- Wspieranie procesu leczenia i rehabilitacji poradnictwem i wsparciem specjalistów /psychologów, pedagogów, terapeutów, pracowników socjalnych ,rehabilitantów /poprzez zawieranie partnerstw w działaniach.
- Wspieranie rozwoju twórczości artystycznej, kulturalnej, współorganizacja prezentacji, wystaw i występów poprzez wsparcie merytoryczne, finansowe i nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń użyteczności publicznej.
- Wspieranie i promowanie projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe mających na celu aktywizację i integrację osób z orzeczoną niepełnosprawnością.

Cel 5. Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Działania

- Organizacja i dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnością.
- Tworzenie możliwości integracji uczniów z orzeczoną niepełnosprawnością nauczanych indywidualnie ze środowiskiem rówieśniczym i ich uczestnictwa w życiu szkoły poprzez minimalizację nauczania indywidualnego na rzecz nauczania zintegrowanego.
- Systematyczne doposażenie placówek oświatowych w środki pomocnicze i sprzęt specjalistyczny ze środków własnych i zewnętrznych.
- Tworzenie i rozwój oferty na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w tym osób starszych.

Cel 6. Gromadzenie danych dotyczących osób niepełnosprawnych.

Działania

- Systematyczne gromadzenie danych dotyczących potrzeb i liczby osób niepełnosprawnych oraz dzieci z niepełnosprawnością wymagających specjalnych metod i form pracy poprzez stały kontakt z placówkami oświatowymi i ośrodkiem pomocy społecznej.

Cel 7. Integracja osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze środowiskiem oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.

Działania

- Tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń otoczenia osób z orzeczoną niepełnosprawnością poprzez profesjonalne prowadzenie edukacyjnej grupy wsparcia.
- Udział osób z niepełnosprawnością we wszelkiego rodzaju programach i projektach oraz wydarzeniach kulturalnych, sportowych i społecznych, które wpływają na poprawę jakości ich życia poprzez ich propagowanie, promowanie i wsparcie finansowe.

VIII REZULTATY

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- wzrost wiedzy na temat sytuacji osób niepełnosprawnych,
- poszerzenie oferty działań zmierzających do integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym,
- sukcesywne likwidowanie barier architektonicznych,
- wzrost efektywnej współpracy z instytucjami realizującymi Program,
- poprawa jakości życia i aktywności społecznej osób niepełnosprawnych w tym osób starszych.

IX ODBIORCY

Odbiorcami Programu są:

- osoby z niepełnosprawnością w tym osoby starsze,
- osoby i rodziny, w których występuje problem niepełnosprawności,
- mieszkańcy Gminy Chodzież i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- wolontariusze, członkowie stowarzyszeń.

X REALIZATORZY

- Urząd Gminy,
- Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Organizacje pozarządowe,
- Placówki oświatowe Gminy Chodzież,
- inne.

XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Programu są:

- środki budżetu Gminy,
- inne źródła finansowania.

XII MONITORING I EWALUACJA

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty Programu. Monitoring służy ustalaniu bieżących zagrożeń i trudności mających wpływ na prawidłową realizację Programu oraz uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie czasu ich realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenie na osiągnięcie rezultatów Programu. W ramach procesu monitoringu i ewaluacji uzyskana zostanie informacja czy i w jakim zakresie Program wymaga aktualizacji lub zmian postawionych celów.

PODSUMOWANIE

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny, opiekunowie oczekują integracji z lokalną społecznością, chcą być jej częścią, pragną jednak większej samodzielności. Jednakże na tej drodze pojawiają się liczne problemy, które powinny być w miarę możliwości rozwiązywane, między innymi poprzez ukierunkowane starania władz samorządowych. Realizacja niniejszego programu pozwoli na sukcesywne eliminowanie przynajmniej kilku z nich, co wpłynie znacząco na poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych naszej gminy.